

— зрідження дуже велике, збереглася незначна частина рослин; 2 бали — зрідження велике, кількість загиблих рослин перевищує 50 %; 3 — зрідження значне, загинуло 25 — 50 % рослин; 4 — зрідження невелике, загинуло менше 25 %; 5 балів — зрідження непомітне. Зріджені посіви підсівають або пересівають, залежно від ступеню їх зрідженості та стану рослин.

Список використаних джерел

1. Довідник з вирощування озимої пшениці / В.Г. Влох, М.Я. Бомба, В.В. Лихочвор, М.В. Баб'як, Д.П. Коцупир. Львів : Українські технології, 1998. 149 с.
2. Рослинництво. Технологія вирощування с/г культур : навчальний посібник. Львів : НВФ «Українські технології», 2014 р. 1040 с.

Куманська Юлія

канд. с-г. наук, асистент кафедри генетики, селекції і насінництва

Сабадин Валентина

канд. с-г. наук, доцент кафедри генетики, селекції і насінництва

Білоцерківський національний аграрний університет

Біла Церква, Україна

ОЦІНКА СОРТІВ РІПАКУ ЯРОГО ЗА КІЛЬКІСТЮ ГІЛОК ПЕРШОГО ТА ДРУГОГО ПОРЯДКУ

Селекція на продуктивність — один з найважливіших і найскладніших завдань. Продуктивність зумовлюється комплексом біологічних, морфологічних та інших властивостей і ознак. Зокрема це: висота стебла, кількість гілок першого та другого порядку, кількість стручків на рослині, кількість насінин у стручку, маса 1000 насінин, тривалість вегетаційного періоду, наливання насіння та ін. [1, 3].

Цей напрям передбачає подальше підвищення потенціальної продуктивності за рахунок поліпшення структури рослини і функціонування фотосинтетичного апарату та розподілення асимілятів, створення сортів з високою адаптивною здатністю [2].

Метою наших досліджень було порівняти та виділити сортозразки ріпаку ярого за кількістю гілок першого та другого порядку для залучення їх до подальшої селекційної роботи.

Одними з основних структурних елементів продуктивності ріпаку є кількість гілок першого (табл. 1) та другого порядку (рис. 1).

Аналізуючи досліджувані сортозразки за кількістю гілок першого порядку нами було відмічено зменшення утворення гілок у всіх сортозразків порівняно до сорту-стандарту Марія (5,5 шт.). Найбільшукількістьгілокпершого порядку отримано в сортозразку Соло — 5,4 шт., щоприпускає на 0,1 гілкіменше за сорт-стандарт Марія — 5,5 шт. Крім того в даного сорту у 2014 році отримано 5,1 шт., а в 2015 році — 5,6 шт., щовідповідає значенню показника у сорту-стандарту.

Також за кількістю гілок першого порядку виділилися сорти Абеліті — 5,2 шт., Гайдн — 5,1 шт. і Сріблястий 1 — 5,1 шт.

За коефіцієнтом варіації ($V= 9,2-19,1 \%$) всі сортозразки впродовж двох років дослідження характеризувалися середнім варіюванням ознаки.

Таблиця 1. Варіювання кількості гілок першого порядку у різних генотипів ріпаку ярого (2014-2015 рр.)

Назва сортозразка	Кількість гілок першого порядку, шт.				Коефіцієнт варіації, V (%)	
	2014 р	2015 р	Середнє за 2 роки	\pm від стандарту	2014 р.	2015 р.
Марія st	5,4 \pm 0,2	5,6 \pm 0,2	5,5	0,0	10,5	9,2
Соло	5,1 \pm 0,2	5,6 \pm 0,2	5,4	-0,1	14,5	9,2
Гайдн	5,2 \pm 0,4	4,9 \pm 0,3	5,1	-0,4	13,6	12,5
Сріблястий 1	5,2 \pm 0,2	5,0 \pm 0,2	5,1	-0,4	15,2	13,3
Обрій	4,5 \pm 0,2	4,6 \pm 0,3	4,6	-0,9	15,7	18,3
Абіліті	5,5 \pm 0,2	4,8 \pm 0,2	5,2	-0,3	12,9	19,1

Кількість гілок другого порядку є не менш важливим елементом структури урожайності ріпаку, чим більша кількість гілок відповідно більша буде кількість стручків та насіння з рослини, що позитивно впливає на урожайність культури.

З проведених нами досліджень, щодо формування кількості гілок другого порядку у сортозразків ріпаку ярого нами отримано наступний результат. Всі досліджувані сортозразки сформували більшу кількість гілок другого порядку порівняно зі сортом-стандартом Марія (рис. 1).

Найбільшу кількість гілок другого порядку сформував сорт Абіліті, середнє значення якого за два роки становить 7,5 шт., що на 3,1 шт. більше за сорт-стандарт Марія (4,4 шт.). Коефіцієнт варіації характеризує сортову популяцію Абіліті, як вирівняну за даною ознакою, значення якого у 2014 р. склало 7,8 %, а в 2015 р. – 9,8 %.

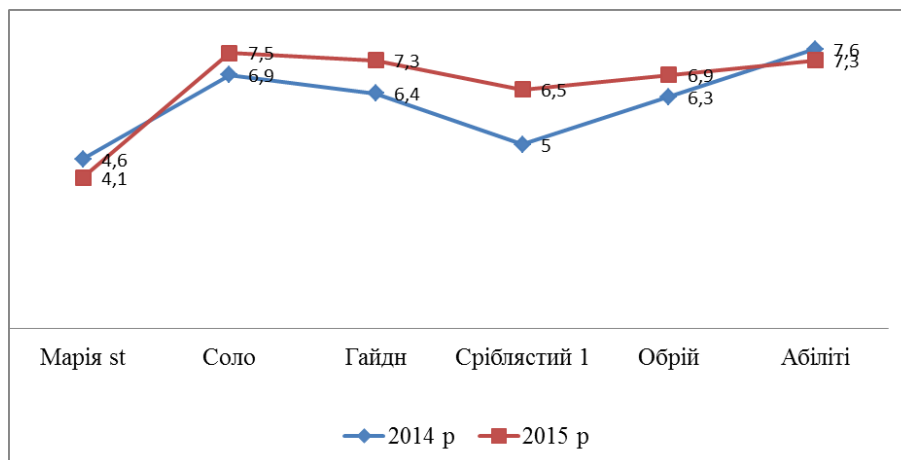

Рис. 1. Мінливість кількості гілок другого порядку (шт.) в сортозразках ріпаку ярого (2014-2015 рр.)

Також слід виділити сортозразок Соло, в якого сформувалося в середньому 7,2 шт., що на 2,8 гілки більше за стандарт (4,4 шт.). Крім того даний сортозразок характеризується незначним варіюванням досліджуваної ознаки, коефіцієнт варіації становить 6,3 і 9,7 %.

У сортозразках Гайдн, Обрій, Сріблястий 1 також відмічено збільшення кількості гілок другого порядку порівняно зі сортом-стандартом Марія на 1,4-2,5 шт. Ці сортові популяції характеризувалися вирівняністю формування кількості гілок другого порядку впродовж двох років дослідження, на що вказує отриманий коефіцієнт варіації – 7,2-10,0 %.

Список використаних джерел

1. Івко Ю.О. Оцінка колекції озимого ріпаку за основними структурними елементами продуктивності. *Зб. наук. пр. Вінниц. держ. аграр. ун-ту*. Вип. 42. 2010 р. С. 28-33.
2. Гайдаш В. Д., Климчук М. М., Макар М. М. Ріпак. Івано-Франківськ: Сіверсія, 1998. 224 с.
3. Гауе О., Шіхтер А. Ярий ріпак '2008 – орієнтир на високий урожай та рентабельність. *Пропозиція*. 2008. № 2. С. 59.

Леонов Олег

д-р с.-г. н., ст. н. с., завідувач лабораторії

Скрипник Олена

молодший науковий співробітник

Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН

Харків, Україна

Кір'ян Віктор

канд. с.-г. наук, ст. н. с., завідувач лабораторії

Устимівська дослідна станція рослинництва ІР НААН

с. Устимівка, Полтавська обл., Україна

КРУПНІСТЬ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТУ

Для збільшення виробництва насіння важливо не тільки підвищення урожайності, але і збільшення виходу насіння. Показник виходу кондиційного насіння вітчизняним стандартом не нормується, але зазвичай для пшениці озимої складає 60 - 75% [1].

Дослідження проводились в Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН (ІР) та на Устимівській дослідній станції рослинництва (УДСР) протягом 2016-2018 років. Матеріалом досліджень служили сорти і лінії пшениці м'якої озимої лабораторії селекції та фізіології пшениці озимої ІР та стандарти. Попередником пшениці був чорний пар. Закладання дослідів та проведення обліків і спостережень проводили згідно загальноприйнятих методик [2]. Сепарування зерна проводили на приладі розсівок лабораторний РЛУ-3 по методиці державного сортовипробування сільськогосподарських культур [3]. Вихід насіння визначали за відсотком сходу з сит розміром 2,8x20; 2,5x20 и 2,2x20 мм від загальної ваги зразка. Отримані в ході досліджень експериментальні дані опрацьовували методом дисперсійного аналізу [4].

Серед сортів та ліній, вирощених в умовах Харківської області (ІР), найвищим виходом крупної фракції насіння (схід з сит розміром 2,8x20 мм) у 2016-2017 рр. характеризувались сорти Здобна і Привітна [5]. Це підтвердили і дані 2018 року, а у середньому за три роки тільки у цих двох сортів схід насіння з сит 2,8x20 мм перевищив 70 % і склав 75,5 та 73,4 %, відповідно, а загальний схід з сит 2,5x20 мм склав 92,6 та 93,1 %, відповідно. Найсприятливішими для отримання крупного насіння склалися умови 2017 року. Маса 1000 зерен крупної фракції в середньому за три роки тільки у сортів Приваблива і Досконала перевищила 51 г. Урожайність стандартів Смуглянка (7,03 т/га)